11281

מקום להידוק
דפי השאלון

1

משרד החינוך

המִנהל הפדגוגי

אגף בכיר בחינות

מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,

יש לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדייקנות. אי־מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לפסילת הבחינה.

הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר — ספרים, מחברות, רשימות — חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. כמו כן **אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מכשירים אלקטרוניים אחרים**. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה.

לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

יש להקפיד על טוהר הבחינות!

הוראות לבחינה

1. יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלתם מודפסים פרטיכם האישיים. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.
2. אם לא קיבלתם מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקת הנבחן.
3. אסור לכתוב בשולי מחברת הבחינה (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
4. לטיוטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
5. **אין לתלוש או להוסיף דפים**. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי־קיום טוהר הבחינות.
6. אין לכתוב שם בתוך המחברת משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.

ב ה צ ל ח ה !

מדבקות לנבחנים
ملصقات للممتحَنين

מדבקת נבחן והתאמות
ملصَقة ممتحَن وملاءَمات

שנה السنة חודש الشهر
מועד موعد

סמל ביה"ס رقم المدرسة מס' תעודת הזהות رقم الهويّة

יש להדביק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם)
يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحَن (بدون اسم)

מדבקת שאלון
ملصَقة نموذج امتحان

שאלון 011281
עברית

יש לסמן במשבצת ☐ אם ניתנה מחברת נוספת
يجب الإشارة في المربّع ☐ إذا أُعطي دفتر إضافيّ

* التّعليمات باللّغة العربيّة على ظهر الصّفحة

وزارة التّربية والتّعليم

الإدارة التّربويّة القسم الكبير للامتحانات

دفتر امتحان

تحيّة للممتحَنين وللممتحَنات،

يجب قراءة التّعليمات في هذه الصّفحة والعمل وفقًا لها بدقّة. عدم تنفيذ التّعليمات قد يؤدّي إلى عوائق مختلفة وحتّى إلى إلغاء الامتحان.

أُعدّ الامتحان لفحص التّحصيلات الشّخصيّة، لذلك يجب العمل بشكل ذاتيّ فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير، ولا يُسمح إعطاء أو الحصول على موادّ مكتوبة أو شفهيّة.

لا يُسمح إدخال موادّ مساعدة – كتب، دفاتر، قوائم – إلى غرفة الامتحان، ما عدا "موادّ مساعدة يُسمح استعمالها" المفضّلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من وزارة التربية والتعليم. كما **لا يُسمح إدخال هواتف خلويّة أو أجهزة إلكترونيّة أخرى إلى غرفة الامتحان**. استعمال موادّ مساعدة لا يُسمح استعمالها سوف يؤدّي إلى إلغاء الامتحان.

بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدّفتر للمراقب ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء.

يجب التّقيّد بنزاهة الامتحانات!

تعليمات للامتحان

1. يجب التّأكّد بأنّ تفاصيلكم الشّخصيّة مطبوعة على ملصَقات الممتحَن الّتي حصلتم عليها. لا يُسمح إضافة أو تغيير أيّة تفاصيل في الملصَقات، وذلك لمنع عوائق في تشخيص الدّفتر وفي تسجيل العلامات.
2. في حال عدم حصولكم على ملصَقة، يجب ملء التّفاصيل في المكان المعدّ لملصَقة الممتحَن، بخطّ يد.
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدّفتر (في المنطقة المخطّطة)، لأنّه لن يتمّ مسح ضوئيّ لهذه المنطقة.
4. للمسوّدة تُستعمَل أوراق دفتر الامتحان المعدّة لذلك فقط.
5. **يُمنع نزع أو إضافة أوراق**. الدّفتر الّذي يُسلَّم ناقصًا يُثير الشّكّ بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات.
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدّفتر، لأنّ الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.

نتمنّى لكم النّجاح!

מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ד, 2024
מספר השאלון: 11281
נספחים: נספח 1 – מאמרים
נספח 2 – דף עזר

שימו לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון

הוראות

א. משך הבחינה: שלוש שעות וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.

חלק ראשון – הבנה והבעה – 50 נקודות

חלק שני – לשון – 50 נקודות

פרק א: שם המספר ואותיות השימוש
פרק ב: תחביר
פרק ג: מערכת הצורות
} יש לבחור באחד הפרקים

סך הכול – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (נספח 2).

ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה לפי ההוראות.

שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

חלק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

קראו את המאמרים **1–3** שב<u>נספח 1</u> המצורף, וענו על <u>כל</u> השאלות 1–5 שלפניכם.

הקפידו על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

1. א. לפניכם תיאורים של ארבע פעולות **(1)–(4)**, ולאחר כל תיאור יש שאלה.

הקיפו את התשובה ה<u>נכונה</u> על השאלה שלאחר כל תיאור. ענו על פי המאמרים. (4 נקודות)

(1) בזמן המלחמה האירו מדינות שונות ברחבי העולם בניינים בנורות שיצרו את צורת דגל ישראל.

האם פעולת המדינות מבטאת סולידריות? **כן / לא**

(2) חברת הסעות נשכרה על ידי העירייה כדי להסיע ילדים מיישובים מפונים ל"יום כיף".

האם הפעולה של חברת ההסעות מבטאת סולידריות? **כן / לא**

(3) בתקופת המלחמה סייע אזרח ישראלי לנפגעי המלחמה בכל מה שנדרש, והתנה זאת בצילום מעשיו ובפרסומם.

האם פעולת האזרח הישראלי מבטאת סולידריות? **כן / לא**

(4) בתקופת המלחמה אנשים רבים תלו על צווארם דסקית ובה הכיתוב: "השיבו אותם הביתה".

האם פעולת האנשים מבטאת סולידריות? **כן / לא**

ב. בחרו מסעיף א ב<u>אחת</u> מן הפעולות ש<u>אינה</u> מבטאת סולידריות, ציינו את מספרה, ונמקו את תשובתכם על פי **מאמר 1**. (3 נקודות)

מספר הפעולה: _____

נימוק על פי **מאמר 1**: _____

_____

_____

2. **מאמר 1** הוא מאמר עיוני־מידעי. לפניכם רשימה של חמישה מאפיינים של כתיבה.

הקיפו <u>שני</u> מאפיינים של סגנון כתיבה עיוני־מידעי הבאים לידי ביטוי ב**מאמר 1**. (4 נקודות)

- שימוש רב בדימויים, במטפורות ובלשון ציורית
- הסברים רבים של מושגים
- טענת כותב ברורה ונחרצת
- כתיבה אובייקטיבית בלי הבעת עמדה של הכותב
- טענות נגד רבות

/המשך בעמוד 5/

3. א. מהו החשש המשותף שכותבי ה**מאמרים 2** ו־**3** מעלים? (4 נקודות)

_____

_____

ב. על פי כל אחד משני המאמרים, **מאמר 2** ו**מאמר 3**, מה אפשר לעשות כדי למנוע את התממשותו של חשש זה?

(4 נקודות)

על פי **מאמר 2:** _____

_____

על פי **מאמר 3:** _____

_____

4. ענו על שני הסעיפים שלפניכם על פי **מאמר 3**.

א. על פי **מאמר 3**, מהי תרומתה של הסולידריות לפרט עצמו הפועל למען האחרים? (3 נקודות)

_____

_____

ב. על פי **מאמר 3**, מהו היחס שבין סולידריות לקומונינג? הקיפו את התשובה הנכונה. (3 נקודות)

(1) קומונינג מונע את המשך הסולידריות.

(2) קומונינג הוא ביטוי לסולידריות.

(3) סולידריות היא תחליף לקומונינג.

(4) סולידריות היא התולדה של קומונינג.

/המשך בעמוד 6/

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

5. מטלת כתיבה (25 נקודות)

לקראת כינוס העוסק בהתנדבות בני נוער במסגרת שנת שירות או מכינה קדם־צבאית, נתבקשתם להכין סקירה בנושא הסולידריות. בסקירה נסחו הגדרה לסולידריות, וכתבו את התנאים לקיומה של סולידריות בחברה.

התבססו על **מאמרים 1** ו־**2**.

כתבו בהיקף של 100–200 מילים. הקפידו על דרכי מסירה מקובלות ועל אזכור מקורות המידע בגוף הסקירה ובסופה (ביבליוגרפיה).

השתמשו בעמוד זה לכתיבת טיוטה, ואת הסקירה כתבו בעמודים 7–8.

טיוטה

/המשך בעמוד 7/

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

/המשך בעמוד 8/

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

שימו לב: שאלה 6 בעמוד הבא.

/המשך בעמוד 9/

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

חלק שני – לשון (50 נקודות)

בחלק זה שלושה פרקים. ענו על שני פרקים: על פרק א – חובה, ועל אחד מן הפרקים ב–ג.

פרק א: שם המספר ואותיות השימוש – חובה (10 נקודות)

בפרק זה ענו על שאלה 6.

6. לפניכם משפטים ובהם מספרים מודגשים וכן אפשרויות להגיית שם המספר ואותיות השימוש.
כתבו במילים את המספרים המודגשים (אין צורך לנקד), והקיפו את הצורה הנכונה מבין האפשרויות להגיית שם המספר.

- ב־**5** _____ בדצמבר מציינים בעולם את "יום המתנדב הבין־לאומי".

- לפי הנתונים שאספה עמותת "רוח טובה" לעידוד התנדבות בישראל, התנדבו השנה במסגרת עמותה זו **14,486** _____ מתנדבים מכל הארץ, וכיום העמותה היא **אַחַד / אֶחָד** מן המיזמים החברתיים הבולטים. בשנה שעברה הובילה העמותה בפעם ה־**17** _____ את "יום המעשים הטובים".

- עמותת מתנדבים אחרת הוקמה בשנת **אַלְפַּיִם עֶשְׂרִים וְאֶחָד / אַלְפַּיִם עֶשְׂרִים וְאַחַת** עם פרוץ משבר הקורונה.
בִּשְׁלוֹשׁ / בִּשְׁלֹשֶׁת / בִּשְׁלוֹשׁ / בִּשְׁלֹשֶׁת שנות קיומה היא פעלה ב־**54** _____ ערים ויישובים ברחבי הארץ.

- בסקר שנערך עם פרוץ המלחמה בחודש אוקטובר נמצא כי **אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה / אַרְבָּעִים וְשְׁמוֹנָה / אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה / אַרְבָּעִים וְשְׁמוֹנָה** אחוזים מבני 35 עד 54 שהשתתפו בסקר התנדבו בזמן המלחמה.
אַרְבָּעָה / אַרְבַּעַת תחומי ההתנדבות העיקריים היו איסוף מזון, גיוס תרומות, הסעות והסברה ברשתות החברתיות. שיעור המתנדבים באיסוף מזון היה גבוה פי **3** _____ משיעור המתנדבים שהשתתפו בפעילויות הסברה ברשתות החברתיות.

/המשך בעמוד 10/

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

לפניכם שני פרקים: פרק ב – תחביר, פרק ג – מערכת הצורות.

בחרו **בפרק שלמדתם:** בפרק ב – תחביר **או** בפרק ג – מערכת הצורות.

בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות.

ציינו את שם הפרק שבחרתם: _____

/המשך בעמוד 11/

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

בפרק זה חמש שאלות, 7–11 (לכל שאלה – 12 נקודות).

תוכלו לענות, באופן מלא או חלקי, על כל השאלות בפרק זה, אך מספר הנקודות שתוכלו לצבור בפרק לא יעלה על 40 נקודות.

7. א. לפניכם שלושה משפטים.

I. בתקופת הקורונה המגבלות על ההתקהלות היו מחמירות מאוד, אך הציבור הישראלי עמד בהן.

II. בסוף המאה התשע עשרה נוספה למושג "סולידריות" משמעות פוליטית בעקבות התארגנויות של עובדים נגד מעסיקים בנוגע לזכויותיהם.

III. יש דברים רבים שאנחנו יכולים לעשות לשימור העשייה החברתית גם ביום שאחרי המלחמה.

(1) ציינו ליד כל אחד מן המשפטים את הסוג התחבירי שלו.

- אם המשפט מורכב, תחמו את הפסוקית/הפסוקיות שבו, וציינו את התפקיד התחבירי שלה/שלהן.
- אם המשפט מאוחה, ציינו מעליו את הקשר הלוגי שבין איבריו.

(2) המירו את **משפט II** במשפט מורכב בעל פסוקית זמן.

ב. לפניכם משפט פשוט.

בעקבות האירועים תזדקק החברה הישראלית לריפוי רחב היקף.

נתחו את המשפט: ציינו מעל המילים שבמשפט את התפקידים התחביריים שלהן.

/המשך בעמוד 12/

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

8. א. לפניכם שני משפטים מורכבים, ובהם פסוקיות המסומנות בקו.

I. <u>מי שמצטרף לארגוני התנדבות</u>, נחשף ליצירתיות ולרוח האנושית הבאות לידי ביטוי בארגונים אלה.

II. כדי שתתקיים סולידריות לאורך זמן, חשוב <u>שיישמר האמון בין החברים בקבוצה</u>.

(1) מהו <u>התפקיד התחבירי המשותף</u> לשתי הפסוקיות המסומנות בקו? _____

(2) בכל אחד מן ה**משפטים I** ו־**II** יש <u>פסוקית נוספת</u>, שאינה מסומנת בקו.
בכל משפט <u>תחמו</u> את הפסוקית הנוספת, וציינו מעליה את <u>התפקיד התחבירי</u> שלה.

ב. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם יש <u>חלק כולל</u>.

I. בחברה סולידרית יש התנדבות רבה, מתן עזרה ותמיכה רחבה.

II. כל אחד מן החברים בקבוצה פועל ממניעים כנים של דאגה לזולת ולא מסיבות אישיות.

(1) מתחו קו מתחת <u>לחלק הכולל</u> בכל אחד מן המשפטים.

(2) השלימו את הטבלה שלפניכם – ציינו את <u>התפקיד התחבירי</u> של החלק הכולל בכל משפט ואת <u>הקשר הלוגי</u> שבחלק הכולל.

משפט	התפקיד התחבירי של החלק הכולל במשפט	הקשר הלוגי בחלק הכולל
משפט I		
משפט II		

/המשך בעמוד 13/

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

9. א. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם יש הסגר.

I. סולידריות היא תחושת שייכות של אדם למעגל חברתי, לפי הסוציולוג אמיל דורקהיים.

II. ודאי יש דברים שאנחנו כחברה יכולים לעשות לשימור העשייה החברתית המשותפת.

(1) מתחו קו מתחת להסגר בכל אחד מן המשפטים.

(2) הסבירו את תרומתו של ההסגר בכל משפט.

משפט I: _____

משפט II: _____

ב. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם יש תמורה.

I. המושגים: אמון, אכפתיות ואחווה קשורים קשר ישיר בסולידריות.

II. היום, בתקופה הקשה של מלחמת אוקטובר 2023, נדמה שאמון הציבור נתון לחברה הישראלית.

השלימו את הטבלה שלפניכם – העתיקו מכל משפט את התמורה ואת המילה שהיא ממירה, וציינו את התפקיד התחבירי של המילה שהתמורה ממירה.

	התמורה	המילה שהתמורה ממירה	התפקיד התחבירי של המילה שהתמורה ממירה
משפט I			
משפט II			

10. לפניכם קטע.

המועצה הישראלית להתנדבות ערכה סקר בקרב אלף משיבים. על פי נתוני הסקר שיעור המתנדבים מתחילת המלחמה הוא כמעט חמישים אחוז. כמעט מחצית מהמתנדבים בעת מלחמה מתנדבים גם בשגרה. רוב המתנדבים בוחרים לסייע באיסוף מוצרים באריזה ובחלוקת ציוד ומזון. רונית בר מנכ"לית המועצה הישראלית להתנדבות מציינת במציאות שבה יש מאות אלפי מפונים שיעור התנדבות של כמעט חמישים אחוז הוא נתון מרשים שמלמד על הסולידריות בחברה הישראלית ועל החוסן שלה.

א. בקטע סומנו רק הנקודות בסופי המשפטים. הוסיפו סימני פיסוק בקטע לפי ההנחיות שלפניכם.

- פסקו הסגר.
- פסקו תמורה.
- פסקו מירכאות ונקודתיים לציון דיבור ישיר.
- סמנו פסיק אחרי פסוקית לוואי.
- סמנו פסיק בין חלקים כוללים.

ב. בקטע סומנו בקו שלוש מילים.

ציינו מעל כל אחת מן המילים המסומנות בקו את התפקיד התחבירי שלה ואת חלק הדיבור שבו היא משמשת בקטע.

/המשך בעמוד 14/

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

11. א. לפניכם משפט מורכב.

פעילי התנועה "אזרחים למען אזרחים", שנחשפו לבקשות סיוע של משפחות נזקקות, עזרו להן ככל האפשר.

המירו את המשפט במשפט מורכב בעל פסוקית סיבה.

_____

_____

ב. לפניכם שתי אמירות בנושא סולידריות.

I. מעולם איש לא נהיה עני כשנתן מִשלו לזולת. (אנה פרנק)

II. כאשר עכבישים פועלים יחד, הם יכולים לקשור אריה. (פתגם אתיופי)

סמנו בקו את כל הנשואים בשתי האמירות.

ג. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם המילה "יש" מסומנת בקו.

I. כדי לענות על שאלה זו יש להתייחס למושג "אמון".

II. בחברה כזאת יש גם שיעור גבוה של התנדבות.

כתבו את המשמעות של המילה "יש" בכל אחד מן המשפטים.

המשמעות של "יש" ב**משפט I**: _____

המשמעות של "יש" ב**משפט II**: _____

ד. לפניכם שלושה משפטים, ובהם מילים המסומנות בקו.

I. אין טובה גדולה יותר מהגשת עזרה לאחיך.

II. סולידריות לא פורמלית אינה מפורח צו או חוק.

III. הסולידריות היא רבת כוח, והיא מתגברת במיוחד בשעות משבר.

כתבו מעל כל מילה המסומנת בקו את התפקיד התחבירי שלה.

/המשך בעמוד 15/

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

בפרק זה חמש שאלות, 12–16 (לכל שאלה – 12 נקודות).

תוכלו לענות, באופן מלא או חלקי, על כל השאלות בפרק זה, אך מספר הנקודות שתוכלו לצבור בפרק לא יעלה על 40 נקודות.

12. א. לפניכם קטע, ובו פעלים מודגשים.

במדעי החברה **הִתְעוֹרֵר** העניין בסולידריות כמושג, ה**מַעֲלֶה** את השאלה מה מחבר אותנו זה לזה. סולידריות היא גורם חיוני לקבוצות ש**מְעֻנְיָנוֹת** ליצור לכידות, אך היא **כְּרוּכָה** גם במחיר מסוים. עם זאת לא תמיד סולידריות יכולה **לְהוֹעִיל** לאדם או לקבוצה שעימם **מְזְדַהִים**.

בטבלה שלפניכם נתחו את הפעלים המודגשים בקטע – ציינו את השורש ואת הבניין של כל פועל.

הפועל	השורש	הבניין
הִתְעוֹרֵר		
מַעֲלֶה		
מְעֻנְיָנוֹת		
כְּרוּכָה		
לְהוֹעִיל		
מְזְדַהִים		

ב. לפניכם ארבעה פעלים מודגשים.

נִכּוֹנִים, מְכִינִים, מְכַוְּנִים, מְכוֹנָנִים

(1) מבין ארבעת הפעלים המודגשים הקיפו את הפועל היוצא דופן מבחינת השורש, וכתבו מעליו את השורש שלו.

(2) בטבלה שלפניכם מיינו את ארבעת הפעלים המודגשים על פי הבניין.

נפעל	פיעל	הפעיל

/המשך בעמוד 16/

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

13. א. לפניכם קטע, ובו שלוש מילים מודגשות.

> ההתנדבות של הציבור בתקופת המלחמה הייתה **תְּגוּבָה** על מצב חירום. התנדבות זו בדרך כלל **גּוֹבָה** מחיר מן הפרט, ומידת ההקרבה של הציבור בתקופה זו **גְּבוֹהָה** יותר מבזמנים רגילים.

ציינו ליד כל מילה את השורש שלה, וכתבו פועל מאותו השורש על פי ההנחיות.

- **תְּגוּבָה** השורש: _____; פועל מאותו השורש, בבניין הפעיל, בזמן עבר ובגוף מדבר: _____
- **גּוֹבָה** השורש: _____; פועל מאותו השורש, באותו הבניין, בזמן עבר ובגוף מדבר: _____
- **גְּבוֹהָה** השורש: _____; פועל מאותו השורש, בבניין קל, בזמן עבר ובגוף מדבר: _____

ב. לפניכם משפטים, ובהם מילים מודגשות וממוספרות.

- כדי לרכז את כל מיזמי ההתנדבות **נוֹצְרוּ**(1) טפסים מקוונים ייעודיים.
- **נְצֹר**(2) לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה. (תהלים לד, יד)
- אני שולח לך **צְרוֹר**(3) ברכות ואיחולים ליום הולדתך.
- במחנה הקיץ אמר המדריך: "עִם שחר **נָצוּר**(4) על המחנה של השבט השכן".
- סודך **נָצוּר**(5) בליבי.
- ה**מָצוֹר**(6) על ירושלים החל בעשרה בטבת.
- מגוון **יְצוּרִים**(7) החיים במים נמצאו בבריכות חורף.

מבין שבע המילים המודגשות צרו שלושה זוגות של מילים, שלכל זוג שורש משותף. ציינו את מספרה של כל מילה, וכתבו את השורש המשותף לכל זוג.

זוג I: _____ , _____ השורש המשותף: _____

זוג II: _____ , _____ השורש המשותף: _____

זוג III: _____ , _____ השורש המשותף: _____

ג. לפניכם משפט, ובו זוג פעלים מודגש. הקיפו את צורת הפועל התקינה בהקשר של המשפט.

- בימינו הציבור לרוב **נַעֲנָה / נַעֲנָה** לפעולות של התנדבות.

/המשך בעמוד 17/

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

14. א. לפניכם קטע, ובו צורות בינוני מודגשות.

המועצה הישראלית להתנדבות ערכה סקר בקרב אלף משיבים, ולפיו חמישים אחוז מן המשיבים השתתפו בפעילויות התנדבות מתחילת המלחמה, וכמחצית מהמתנדבים בעת מלחמה **מִתְנַדְּבִים** גם בשגרה. עוד עולה מן הסקר כי רוב ה**מִתְנַדְּבִים** בוחרים לסייע באיסוף מוצרים לתרומות. מנכ"לית המועצה הישראלית להתנדבות ציינה כי שיעור התנדבות של כמעט חמישים אחוז במציאות שבה יש מאות אלפי **מְפֻנִּים**, הוא נתון **מַרְשִׁים** המלמד על הסולידריות בחברה הישראלית ועל החוסן שלה.

(1) ציינו מעל כל אחת מצורות הבינוני המודגשות את חלק הדיבור שבו היא משמשת בקטע.

(2) לפניכם שני משפטים ובכל משפט מודגשת צורת בינוני. ציינו ליד כל משפט את השורש של צורת הבינוני המודגשת בו.

- שיעור התנדבות של כמעט חמישים אחוז הוא נתון **מַרְשִׁים**. השורש: _____
- ההורים **מַרְשִׁים** לילדיהם לצאת לפעילויות התנדבות שונות. השורש: _____

ב. לפניכם כותרת **מאמר 2**: סולידריות כמשאב **מִתְכַּלָּה**.

(1) מהו חלק הדיבור של המילה **מִתְכַּלָּה** שבכותרת? _____

(2) מבין המילים שלפניכם הקיפו את המילה שהיא מאותו השורש של המילה **מִתְכַּלָּה**.

כָּלָא, כְּלָיוֹן, יִכְלֶת, מְכוּלָה

ג. לפניכם קטע, ובו פעלים סבילים.

בתקופת המלחמה אנשים רבים ביקשו להתנדב. אין־ספור התארגנויות חברתיות הוקמו בְּן לילה, וקהילות שלמות נולדו בְּן רגע. בחברה שיש בה סולידריות יימָצאו שיעורים גבוהים של התנדבות. קבוצות ששואפות ליצור בתוכָן לכידות, יוזמות פעולות שמכוונות לטובת הציבור ובאות לידי ביטוי בעזרה לזולת.

הקיפו בקטע ארבעה פעלים סבילים, וציינו מעל כל פועל סביל שהקפתם את הבניין שלו.

/המשך בעמוד 18/

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

15. א. לפניכם רשימת מילים שמשמעותן המשותפת היא מקום.

מָחְלָף, מְלוּנָה, מוֹעָצָה, מַחְבוֹא, מוֹסָד, מִבְנֶה, מִפְקָדָה

(1) בטבלה שלפניכם מיינו את המילים שברשימה על פי המשקל.

מִקְטָל	מִקְטוֹל	מִקְטָלָה

(2) כתבו לכל אחת מן המילים: **מוֹעָצָה, מִבְנֶה, מִפְקָדָה** שם עצם מאותו השורש במשקל כלשהו שמשמעותו היא בעל מקצוע או תפקיד. שימו לב: על כל שם עצם להיות במשקל אחר.

מוֹעָצָה _____, **מִבְנֶה** _____, **מִפְקָדָה** _____

ב. בתשדיר פרסומת מטעם מערך הסייבר הלאומי שמטרתו להעלות את המודעות בנוגע להפצת מידע כוזב נאמר:

- "ה**שַׁתָּפָת** מסייעת לאויב, ויכולה להדביק את כולנו!"

כותבי התשדיר גזרו את המילה **שַׁתָּפָת** במשקל נפוץ.

(1) מהו המשקל? _____

(2) המשקל של המילה סייע לכותבי התשדיר להעביר את המסר. הסבירו קביעה זו באמצעות שימוש במונחים לשוניים. _____

_____

ג. באותו תשדיר נאמר המשפט:

- "דוד, אני זורעת **תַּבְהֵלָה**".

(1) ציינו את השורש ואת המשקל של המילה **תַּבְהֵלָה**.

השורש: _____ המשקל: _____

(2) מבין המילים שלפניכם הקיפו שתי מילים שתפקיד האות ת"י בהן זהה לתפקיד האות ת"י במילה **תַּבְהֵלָה**.

תַּקָּלָה, תַּפְאוּרָה, תְּפוּסָה, תְּפוּגָה, תְּפִירָה

/המשך בעמוד 19/

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

16. א. לפניכם שני משפטים, ובהם שמות פעולה.

- **סולידריות היא סוג של התארגנות אנושית שבה החברים אחראים לארגון ולעשייה.**
- **התבוננות בשלושה מונחים תעמיק את הבנת המושג "סולידריות".**

הקיפו ארבעה שמות פעולה בבניינים שונים, וציינו מעל כל שם פעולה את הבניין שלו.

ב. לפניכם צירופי מילים, ובהם שמות מודגשים.

- **מַשְׁמָעוּת** המאמר
- מענה **מָהִיר**
- מעשים **פְּסוּלִים**
- בסיס **רַעֲיוֹנִי**

(1) בטבלה שלפניכם מיינו את השמות המודגשים לפי דרך התצורה.

שורש ומשקל	בסיס וצורן גזירה סופי

(2) אחד מן השמות המודגשים בראש סעיף ב הוא צורת בינוני.

העתיקו אותו, וציינו את הבניין שלו. _____ _____

ג. לפניכם משפט, ובו ארבע מילים מוגדלות שבכל אחת מהן מודגש הצורן הסופי.

- קבוצת מכבי תל אביב המירה את **תלבושת**ה **הכחול**ה־**לבנ**ה בתלבושת **צהוב**ה.

(1) מהו סוג הצורן הסופי המשותף לארבע המילים? הקיפו את התשובה הנכונה.

נטייה / גזירה

(2) מבין ארבע המילים העתיקו את המילה שהצורן הסופי בה יוצא דופן מבחינת המשמעות. _____

(3) ציינו את המשמעות של הצורן היוצא דופן. _____

(4) ציינו את המשמעות המשותפת לצורן הסופי שבשלוש המילים האחרות. _____

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

טיוטה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

טיוטה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

"איתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"

"معك في كلّ مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالنّجاح، مجلس الطّلّاب والشّبيبة القطريّ"

נספחים: נספח 1 – מאמרים ונספח 2 – דף עזר
לשאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון
11281, קיץ תשפ"ד, 2024

נספח 1 – מאמרים

לפניכם שלושה מאמרים. קִראו אותם, וענו על השאלות בשאלון המחברת המצורף.

מאמר 1

סולידריות

מאת **ישראל שורק**

פסקה א סולידריות היא הזדהות של אנשים וקבוצות עם אנשים אחרים, קבוצות או קהילות. ההזדהות שהסולידריות מבטאת יכולה להתבסס על אמפתיה(1), על קִרבה רעיונית או על ערכים משותפים. הסולידריות היא מחויבות כלפי הזולת שאנו מקבלים עלינו מרצון, והיא באה לידי ביטוי ברגשותינו או במעשינו.

פסקה ב בחברה שבה רמת הסולידריות גבוהה, יש על פי רוב חוקים ונהלים המבטיחים זכויות אדם, איכות חיים טובה ואולי גם רווחה נפשית. בחברה כזאת יש גם שיעור גבוה של התנדבות, עזרה ותמיכה, וכמו כן גופים רבים בה פועלים בתחומים הקהילתיים, התרבותיים והחברתיים־כלכליים.

פסקה ג שלושת המושגים: אמון, אכפתיות ואחווה קשורים קשר ישיר בסולידריות ועומדים בבסיסה. התעמקות במשמעותם תביא להבנת המושג סולידריות.

פסקה ד **אמון** – אמון הוא רגש של ביטחון של אדם בחברו. סולידריות יכולה להתקיים רק כאשר יש אמון בסיסי בין חברי הקבוצה, והאמון הוא שמאפשר לחברים בקבוצה לפעול ולהסתכן למען חברים אחרים בה. האמון אינו מתבסס על הדברים שחברי הקבוצה אומרים או על מידת הכנות שלהם, אלא על המחויבות הגבוהה של החברים בקבוצה זה לזה.

פסקה ה **אכפתיות** – המשמעות של אכפתיות היא התחושה שמתקיים "דבק" קהילתי בסיסי בין חברי הקבוצה. האכפתיות מתבטאת במוכנות של חברי הקבוצה לפעול יחד למען מטרה, שאינה נובעת מן האינטרס האישי של החברים בה. האכפתיות מתבטאת גם בגאווה שחשים חברים בקבוצה על הישגים של חברים אחרים או בבושה שחברים בקבוצה מרגישים לנוכח מחדלים או מעשים פסולים של חברים אחרים.

---

* מעובד על פי שורק, י' (ינואר, 2015). סולידריות. **לקסי־קיי, גיליון מס' 3**. אוחזר מ־ kaye.ac.il .

(1) אמפתיה – הזדהות נפשית עם רגשותיו או עם מחשבותיו של אדם אחר; אהדה, חיבה.

/המשך בעמוד 3/

פסקה ו **אחווה** – אחווה היא רגש שמשולבים בו אהבה, דאגה ושותפות גורל. אם אדם אינו חש שותפות גורל, דאגה או מידה כלשהי של אהבה כלפי אנשים אחרים, לא סביר שהוא ירצה להסתכן למענם, או אפילו לשלם מחיר כלשהו בעבור רווחתם. אחווה היא מרכיב הכרחי של סולידריות.

פסקה ז לסולידריות חברתית יש ביטויים חיצוניים ותודעתיים. למשל, בשנות הארבעים של המאה הקודמת החליטה קבוצת מכבי תל אביב להחליף את תלבושתה הכחולה־לבנה בתלבושת צהובה לאות הזדהות עם היהודים שחיו תחת השלטון הנאצי ונאלצו לשאת על דש בגדיהם טלאי צהוב. זו הייתה הבעת תמיכה, הזדהות ואמפתיה שניכרה לעיני כול. הבעת הסולידריות נתפסת כמעשה טוב גם אם אין בכוחה להועיל כלל לאדם או לקבוצה שעימם מזדהים. דוגמה לכך היא הפגנה שבה, בין השאר, הדביקו המפגינים פלסטרים על פיהם כדי לבטא סולידריות עם אזרחים שקולם מושתק על ידי צנזורה ממשלתית במדינתם.

פסקה ח סולידריות היא רכיב חיוני בקבוצות שיש להן בסיס משותף כלשהו – רעיוני, אתני, דתי או רגשי, ומעוניינות ליצור בתוכָן לכידות וגיבוש. ביסודו של דבר סולידריות אינה אלא תודעת אחווה או שותפות עמוקה המתבטאת בפעולה של ממש או בנטייה לפעולה. וככל ערך חברתי, גם לסולידריות יש מחיר: מי שפועל מתוך סולידריות ולשם הסולידריות אינו מפיק מכך תועלת אישית, התועלת היא עבור הכלל בלבד.

/המשך בעמוד 4/

מאמר 2

סולידריות כמשאב מתכלה

מאת **חגי בועז**

פסקה א המושג סולידריות נטבע במאה התשע עשרה, והוא מבטא סוג מסוים של ערבות בין אזרחים. בשליש האחרון של המאה התשע עשרה נוספה למושג זה משמעות פוליטית בעקבות התארגנויות של עובדים נגד מעסיקים בנוגע לזכויותיהם. בו בזמן החלו לדון במושג סולידריות במסגרת מדעי החברה, והתעוררו שאלות כמו מה מחבר אותנו זה לזה ומה יוצר חברה. לדעת הסוציולוג אמיל דורקהיים, סולידריות היא תחושת השייכות של האדם למעגל חברתי. לטענתו, לפני שאנשים מנסחים חוקים ותקנות משותפים לקבוצה, הם צריכים לראות זה בזה חברים השייכים לאותה הקבוצה.

פסקה ב יש שני סוגים של סולידריות: פורמלית ולא פורמלית. סולידריות פורמלית מתבטאת למשל בחוקים ובהסדרים שיוצרים ערבות כללית, ובהם מיסים, ביטוחי בריאות, מערכת חינוך ושירות בצבא. סולידריות לא פורמלית אינה מפורח צו או חוק. היא מתבטאת בפעולות שאדם נוקט למען ציבור שהוא רואה את עצמו משתייך אליו. הציבור שהאדם פועל לטובתו יכול להיות קבוצת השתייכות לאומית, עדתית, דתית או כל קבוצת זהות אחרת, כמו למשל תנועת נוער.

פסקה ג הסולידריות היא מנוע חברתי רב־עוצמה. בשם הסולידריות אנשים מוכנים לשלם מחיר גבוה ולהקריב הרבה מזמנם, ממרצם, מכספם, מיכולתם ומגופם. בשיאה הסולידריות מסוגלת לשנות באחת סדרים חברתיים, פוליטיים וכלכליים, שבימים רגילים היו משתנים בקצב איטי הרבה יותר. בשעות משבר היא מתגברת במיוחד, ומידת ההקרבה שהיא דורשת מן הציבור גבוהה יותר ממה שנדרש בזמנים רגילים. אך כמה זמן אפשר – בשם הסולידריות – לבקש מן הציבור את אותה מידת הקרבה?

פסקה ד כדי לענות על שאלה זו יש להתייחס למושג האמון. סולידריות יוצרת אמון בין חלקים בחברה שייתכן שהיו חשדנים זה כלפי זה קודם לכן, ובמובן הזה יש לה לא פעם השפעה חיובית ביצירת לכידות בין החברים בקבוצה.

פסקה ה אולם אמון הוא גם גורם הכרחי לשימורה של סולידריות. כדי שתתקיים סולידריות, חברי הקבוצה צריכים להרגיש שמידת ההקרבה של כולם היא שווה, כלומר שכל אחד נושא בנטל במידה שווה. כמו כן הם צריכים להרגיש שכל אחד מן החברים בקבוצה פועל מתוך מניעים כנים של דאגה לזולת, ולא מתוך מניעים אישיים.

---

* מעובד על פי בועז, ח' (אוקטובר, 2023). סולידריות כמשאב מתכלה. **מכון ון ליר בירושלים**. אוחזר מ־ vanleer.org.il .

/המשך בעמוד 5/

פסקה ו חִשבו למשל על הגל הראשון של מגפת הקורונה, בתקופה שבה לא היה חיסון וההתמודדות האפשרית היחידה הייתה סגר. מידת ההקרבה שנדרשה אז מן הציבור הייתה עצומה, והמגבלות על התקהלות היו מחמירות מאוד, אך הציבור הישראלי עמד בהן. תפיסה של סולידריות, של כולנו יחד במצב הביש הזה, יצרה את הנכונות להקרבה, שנבעה בעיקר מאמון. אך אמון זה נסדק כאשר התברר למשל שאנשי ציבור הפרו את צווי הסגר. מן הרגע שהאמון נסדק והחל להתערער, הסולידריות התפוררה.

פסקה ז הקשר בין אמון לסולידריות הוא אפוא מובהק. הסולידריות יוצרת אמון, אך גם נזקקת לו כדי להתקיים. היום, בתקופה הקשה של המלחמה שפרצה באוקטובר 2023, נדמה שאמון הציבור נתון לחברה הישראלית עצמה, ל"ביחד" הישראלי. אולם גם אמון כזה עלול להתפוגג בקלות. מן הרגע שהאמון הזה ייסדק, והציבור ישוסע שוב למחנות ולפלגים, גם הסולידריות – שהיא משאב רב־עוצמה – תימוג. העיקרון ברור: סולידריות היא משאב מתכלה.

/המשך בעמוד 6/

מאמר 3

הסולידריות וההתנדבות – נקודות האור באפלת המלחמה

מאת **שירה מייקין**

פסקה א אחת מקרני האור היחידות שפילחו את האפֵלה של המלחמה שפרצה באוקטובר 2023 היא גל הסולידריות ששטף את החברה הישראלית. אין־ספור התארגנויות חברתיות הוקמו בֵן לילה ופעלו במהירות כדי למלא את הצרכים הרבים שהתעוררו.

פסקה ב ההתגייסות חסרת התקדים הזאת לא פסחה על שום שכבת גיל ועל שום מגזר, מגדר או זהות פוליטית, והדימוי של הישראלי היפה התעדכן ונעשה מגוּון מאי פעם. בעלי מסעדות בתל אביב סיפקו ארוחות לעשרות אלפי חיילים ותושבים שפונו מבתיהם; אושיות רשת ניצלו את החשיפה הגבוהה שלהן ברשתות החברתיות כדי לגייס תרומות ולעורר מודעות; משפחות חרדיות בישלו והעבירו ארוחות ומצרכים למשפחות מן הדרום. אנשים בכל מקום התגייסו לאפות, לארח, להסיע ולעשות כל מה שנדרש כדי לסייע במצב הקשה.

פסקה ג כל מי שנרתם להתנדבות נחשף מצד אחד לבלגן הבלתי נמנע שבהתארגנויות בזק שכאלה, ומצד אחר ליצירתיות ולרוח היזמות שבהן. קהילות שלמות נוצרו בֵן רגע בטפסים מקוונים ובקבוצות וטסאפ. גם מי שהתנדבו קיבלו המון – הם זכו בתחושה של משמעות שגירשה ולוּ לשעות ספורות את תחושת חוסר האונים. צדק המשורר מוטי המר שכתב את המילים "כולנו רקמה אנושית אחת" בשיר ששרה חוה אלברשטיין.

פסקה ד התופעה הזאת היא לא פחות מאתוס[1] חברתי חדש שנוצר בעקבות המצב. אולם תופעת ההתנדבות הזאת, שהיא תגובה על מצב חירום קיצוני, לא תוכל להימשך עוד זמן רב, כמובן. כיצד נוכל להפוך את שיתופי הפעולה האלה, את הרצון הטוב ואת הערבות ההדדית בחברה הישראלית לבני־קיימה? כיצד נוכל לשמר אותם זמן רב, גם בימי שגרה וגם במשברים שעוד יהיו?

---

* מעובד על פי מייקין, ש' (נובמבר, 2023). הסולידריות וההתנדבות הן נקודות האור באפלת המלחמה. מה יישאר מזה אחריה? **הארץ**. אוחזר מ־ haaretz.co.il .

(1) אֵתוֹס – מכלול הרעיונות, האמונות, הערכים והמנהגים של קבוצת אנשים, אומה או תקופה.

/המשך בעמוד 7/

פסקה ה "יש דברים שאנחנו כחברה, וגם כמדינה, יכולים לעשות כדי לשמר את העשייה החברתית המשותפת והמשתפת גם ביום שאחרי", אומר אורי קנדל, איש חינוך ויזם חברתי. קנדל סבור שאפשר לנצל את התקופה הזאת כדי ליצור סדר חדש שלא רק יסייע בהתאוששות מן המשבר, אלא גם ייטיב עם החברה בישראל אחריה. הוא משתמש במושג "קומונינג" (Commoning) – שמשמעותו התארגנות אנושית שיתופית שבה קהילות וארגונים ממונים על מרחבי החיים והמשאבים המשותפים של החברים בהם.

פסקה ו קומונינג הוא התארגנות עצמאית ומקומית שנוצרת בשטח ואינה שייכת למוסדות המדינה. "על פי תפיסת הקומונינג", אומר קנדל, "החברה יודעת להתארגן כדי לספק לעצמה את הצרכים שלה, ממש כמו שקרה עכשיו בזמן המלחמה. מאחר שקומונינג 'צומח מלמטה' הוא מאפשר מענה מהיר ומדויק כי מי שנמצא בשטח יודע היטב מה צריך בשטח, ויודע גם איך לספק את הצרכים בלי סרבול בירוקרטי מתיש".

פסקה ז לפי קנדל, תפקידה של המדינה הוא ליצור תנאים מיטיבים כדי שקהילות וארגונים יוכלו לפעול על פי דפוסי הקומונינג. עליה לפתח מדיניות ציבורית שתתמוך בקומונינג ותעודד מעורבות אזרחית ודמוקרטית. כך תהיה לאזרחים השפעה רבה יותר על תהליכי קבלת החלטות הנוגעות ישירות לחייהם.

פסקה ח החברה הישראלית תזדקק לריפוי רחב היקף. כדי לרפא את הכאב הקולקטיבי, נצטרך לטפל בעצמנו ולטפל זה בזה. הרעיון שבבסיס הקומונינג הוא ליצור מערכת מתפקדת שבה הקהילה יכולה לספק בעצמה את צורכי כל החברים בה, באופן שמאחד ומונע קיטוב.

/המשך בעמוד 8/

נספח 2 – דף עזר

טבלת התנועות

	התנועות הקטנות	התנועות הגדולות	התנועות החטופות
a	ַ פתח	ָ קמץ	ֲ חטף פתח
e	ֶ סגול	ֵ צירי חסר ֵי צירי מלא	ֱ חטף סגול
i	ִ חיריק חסר	ִי חיריק מלא	
o	ָ קמץ קטן	ֹ חולם חסר וֹ חולם מלא	ֳ חטף קמץ
u	ֻ קובוץ	וּ שורוק	

טבלת הגופים

	גוף ראשון	גוף שני	גוף שלישי
יחיד	מדבר	נוכח	נסתר
יחידה	מדברת	נוכחת	נסתרת
רבים	מדברים	נוכחים	נסתרים
רבות	מדברות	נוכחות	נסתרות

חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (שם פועל), תואר הפועל, מילת יחס, מילת קישור

<u>תחביר</u>

דרכי ההבעה במשפט: משפט חיווי, משפט ציווי, משפט שאלה

סוגי המשפטים: משפט פשוט, משפט מורכב, משפט איחוי (מאוחה/מחובר)

סוגי הנשואים: נשוא פועלי (לרבות נשוא מורחב), נשוא שמני, נשוא קיומי (דמוי פועל: יש, אין)

התפקידים התחביריים במשפט: נושא, נשוא, אוגד, מושא, תיאור, לוואי, תמורה

סוגי התיאורים ופסוקיות התיאור: מקום, זמן, סיבה, תכלית, אופן, מצב, תנאי, ויתור

החלקים הבלתי תלויים במשפט: הסגר, פנייה, קריאה

משפטים בעלי מבנה מיוחד: נושא סתמי, חלק ייחוד, חלק כולל

קשרים לוגיים: ריבוי והוספה, צמצום, השוואה, ברירה, הדגמה, זמן, סיבה ותוצאה, תכלית, ניגוד, ויתור, תנאי

<u>תורת הצורות</u>

בנייני הפועל: קל-פָּעַל (פעל), נִפְעַל (נפעל), הִפְעִיל (הפעיל), הָפְעַל (הופעל), פִּעֵל (פיעל), פֻּעַל (פועל), הִתְפַּעֵל (התפעל)

גזרות הפועל והשם:

גזרת השלמים, גזרת המרובעים

גזרות החסרים (העלולים): חסרי פ"נ (חפ"ן), חסרי פי"צ (חפי"ץ), חסרי פ"י (חפ"י)

גזרות הנחים: נחי פ"א (נפ"א), נחי פ"י/ו (נפ"י/ו), נחי ל"י/ה (נל"י/ה), נחי ל"א (נל"א), נחי ע"ו/י (נע"ו/י)

גזרת הכפולים (ע"ע)

דרכי תצורת המילים:

גזירה מסורגת: שורש ומשקל

גזירה קווית: בסיס וצורן, הֶלחם בסיסים, ראשי תיבות (נוטריקון)

סוגי צורנים: צורן גזירה, צורן נטייה